

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertatom po dogovoru

PONEDELJSKI

SCLOVENECE

Uredništvo: Koptarjeva ul. št. 6/11
Telefon št. 2050 in 2996 - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Koptarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Veličastna proslava prijateljstva med ČSR in Jugoslavijo v Pragi

Praga, 29. okt. AA. Danes dopoldne je doživela Praga izredno lepo in veličastno manifestacijo jugoslovansko-čehoslovaškega bratstva in solidarnosti. Ta manifestacija je tako po pomenu in obsegu prekosila vse dosedanje manifestacije za kulturno zблиžanje med Jugoslavijo in Čehoslovaško po osvoboditvi. Vršila se je namreč svečana otvoritev novega studentskega doma »Kolegija Nj. Vel. kralja Aleksandra».

Številni parlamentarci iz obeh zbornic. Med ostalimi visokimi gosti naj omenimo primatorja Prage dr. Baxo, opata Zavorala, pooblaščenca ministra Krofte in Fliederja, šefa Tiskovnega urada Hajeka, zastopnike univerze in drugih visokih šol republike, zastopnike generalitete, predstavnike Jadranske straže v Pragi, zastopnike vseh jugoslovansko-čehoslovaških lig zastopnike vseh študentskih ustanov in korporacij in mnogo novinarjev.

Nemčija se res oborožuje

Angleški časniki v Monakovem zaprti radi poročanja o tem

London, 29. okt. Lieta prinašajo podrobnosti o aretaciji znanega angleškega časnika Noela de Panterja, dopisnika velikega angleškega dnevnika »Daily Telegraph« iz Monakovega. Panter je bil več let dopisnik »Timesa« in pozneje dopisnik »Daily Maila« iz Budimpešte. Aretiran je bil z motivacijo, da je v svojem listu poslal poročilo o paradi Hitlerjevih napadalnih oddelkov in državne vojske (državne brambe) v Kelheimu. Nemčija smatra to poročilo za vohunstvo.

tančno poročilo o siloviti militaristični manifestaciji v Kelheimu, katere so se udeležili Hitlerjevi napadalni oddelki in tudi rečna vojska. Samo Hitlerjeve čete so šteje 20.000 mož. Angleški časniki so v svojem poročilu tudi dostavili, da je bavarsko propagandno ministrstvo dalo listom nalog, da morajo opustiti vsakršno namigavanje na vojaški značaj te manifestacije. Prav tako ne smejo nikakor poročati, da je pohod po mestu pozdravila tudi artilerija z običajnimi streli. Prepovedano je bilo tudi poročati, da je nastop pregledal stabni šef in da se ga je udeležila redna vojska. Uredniškim fotografom so oblastva izredno naročila, naj približno samo nedolžne fotografije. Ker je angleški časniki o vsem tem natančno poročal svojem listu, je bil »retiran« in obdožen vohunstva. Panter je v svojem poročilu omenil, da pove ta nastop 20.000 mož v polni vojaški opremi dovolj o resničnosti vojski, ki jo lahko postavi Nemčija takoj na bojišče.

Dr. Willan o pomenu manjšinskih kongresov

Belgrad, 29. okt. m. Vaš dopisnik je danes dopoldne posetil predsednika kongresa narodnih manjšin dr. Willana, ki mu je na razna vprašanja dal sledečo izjavo:

V Belgrad sem prišel radi tega, da informiram tukajšnje kroge, kateri bi utegnile zanimati podrobnosti o našem zadnjem kongresu evropskih narodnih manjšin v Bernu od 16. do 19. septembra t. l. Naravno je, da želim biti pri svojem mednarodnem delovanju v stiku tudi v svojo narodno sredino. Potrebno se mi je pa delo prav to pot informirati našo javnost radi tega direktno, ker so se raznesle o letošnjem kongresu netočne vesti. Zaradi tega bom stopil in stik z interesiranimi krogi v Ljubljani in Zagrebu, da jih seznanim o tem, kar sem podal v svojem predavanju v Belgradu, ko sem predaval pretekli petek na povabilo ženske lige miru in svobode.

Za svetovno javnost je naš zadnji kongres razpravljal o konfliktu med židovskim narodom in Nemčijo. Morda so spričo tega v Jugoslaviji premalo uvaževali pomen druge točke dnevnega reda, pri kateri je bilo govora o naravnem jezikovnem pravu v verskem življenju. Za to točko je imel temeljit in tesen referat g. dr. Engelbert Besednjak. V svojem predavanju, ki sem ga imel, kakor rečeno, pred dnevi v Belgradu, sem se še posebno pečal s posebno strukturo na našem kongresu, na katerem se shajajo delegati v prvi vrsti po narodni in šele v drugi vrsti po državni pripadnosti. Na ta način so naši kongresi mednarodno zborovanje v čisto posebnem pomenu besede. Na tem tribunalu so mogle nastopiti prvič take narodnosti, ki nimajo svoje lastne države, kakor n. pr. lužiški Srbi, Židje, Katalonci in drugi kot enakovratni člani. Opozoril sem nadalje na položaj po-

sameznih narodnih manjšin v raznih evropskih državah, obenem pa pokazal to, kar jih združuje, namreč značilen manjšinski položaj kot tak, ki jih spravlja v borbo za elementarne kulturne dobrine, ki so v takem položaju ogrožene. Nadalje sem podal kratek pregled delovanja vseh dosedanjih kongresov, ki so bili skoraj vse v Zenevi razen lanskega na Dunaju in letošnjega v Bernu.

Našo javnost mora najbolj zanimati akcija za raztegnitev manjšinskega prava na vse evropske države, posebno na veselite, zakaj niti te ne izpolnjujejo onih narodnih obveznosti, ki so bile naložene nekaterim malim državam, zlasti Poljski in državam Male zveze. Govorec o raznih krizah, ki so v takšnem mednarodnem organizmu neizbežne, sem na koncu sem na koncu svojega predavanja govoril o historičnem preokretu, ki je nastopil v manjšinskem pokretu s tem, da je Nemčija proglasila izključitev Židov iz nemške zajednice. Spričo tega preokreta sem zaključil svoje predavanje z apelom, ki sem ga že v Montreuxu na letošnji skupščini mednarodnega društva za Zvezo narodov, in v Bernu na našem kongresu naslovil na nemški narod v njegovi celoti: Nemci, ki so toliko dali evropski kulturi, naj prevzamejo s svojim postopanjem na narodnostnem polju težko odgovornost pred zgodovino in naj uredijo položaj narodnih manjšin na svojem državnem ozemlju v Nemčiji pa tudi v Avstriji na način, ki bo vzor tudi drugim državam, in ki bo upošteval omenjeno zaupanje med narodi, ki jih manjšinski problem direktno tiče.

Ker se je g. Willan mudilo na sestanek, je izjavil, da je v glavnem vse povedal, da pa bo o vseh teh vprašanjih podrobneje govoril na predavanju, ki ga bo imel v najkrajšem času v Ljubljani in v Zagrebu.

neodvisnost turške republike.

Kemal paša se je zahvalil v daljšem govoru, še posebej pa Suliču za njegovo osebno prijateljstvo in za prijateljstvo, ki ga kaže sovjetska Rusija do Turčije. Nato je orisal politiko Turčije od ustanovitve republike pa do danes. Smoter turške politike je prijateljstvo z vsemi državami v prosep vseh narodov. Ta smoter je Turčija najprej dosegla s sovjetsko Rusijo. Zato prosi poslanika Suliča, naj se v njegovem imenu zahvali sovjetski vladi za čvrsto prijateljstvo s turško republiko.

10 let turške republike

Ankara, 29. okt. AA. Ze včeraj je bila prestolnica vsa praznična in bogato okrašena z zastavami in zelenjem. Danes je mesto v še prazničnejšem razpoloženju. Ze od ranega jutra so prihajale v mesto velike povorkе kmetov iz okolice z zastavami.

Razen sovjetske delegacije, ki je prišla pod vodstvom Vorosilova, so prispele v Ankaru tudi delegacije iz Bolgarije, Grčije, Madžarske in Nemčije. Tudi njim prireja prebivalstvo navdušene manifestacije. Skoraj vsi večji evropski in ameriški listi so poslali v Ankaru svoje posebne dopisnike; samo iz Jugoslavije je prišlo dvanajst novinarjev.

Veliko navdušenje so zbudila tudi tri letala, ki jih je sovjetska Rusija poklonila Turčiji in ki so prispela v Ankaru.

Predsednik republike Kemal paša je sprejel danes diplomatski zbor, ki mu je prišel čestitat. Zbor je vodil kot najstarejši poslanik po letih sovjetski poslanik Sulič. V svojem govoru je predsedniku Kemalu najtopleje čestital za napredek njegove države in za uspešno prizadevanje njenega poglavarja za kulturno

Špecertisko in kolonijalno blago

umetna gnojila, cement itd. itd

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Smrt dveh velikih Francozov

Pariz, 29. okt. AA. Bivši predsednik vlade in mnogokratni minister Paul Painleve je umrl. Pariz, 29. okt. AA. Prof. Albert Calmette je umrl.

Pokojni Paul Painlevé je bil poslanec departmana Aina. Rodil se je v Parizu 5. dec. 1865 od siromašnih roditeljev. Po odlično abih solviranih študijah je postal profesor na pariški politehniški šoli, leta 1900 pa član Akademije znanosti. Napisal je mnogo znanstvenih del, zlasti o mehaniki, in je bil na glasu slovečega matematika.

Za poslanca je bil prvič izvoljen leta 1910 in je bil od takrat neprestano član poslanske zbornice. Minister je bil 15krat, dvakrat pa predsednik vlade. V poslednjem Herriotovem kabinetu je bil minister za letalstvo; takrat je zbolel. Vzlic boleznj je pa vstopil v Boncourjev kabinet. Po kratkem zboljanju se mu je pa bolezen tako poslabšala, da je moral pustiti delo.

Painleve bo pokopan na državne stroške v soboto 4. novembra.

Profesor Albert Calmette je mirno izdihnil sredi svoje rodbine v stanovanju, ki ga je imel v Pasteurjevem inštitutu. Ravnatelj inštituta profesorja Bouxu, ki je že delj časa nevarno bolan, se niso povedali o smrti njegovega sodelavca, ker se boje, da ga ne bi preveč prizadelo.

Pokojni Albert Calmette je bil podravnatelj Pasteurjevga inštituta v Parizu. Rodil se je v Nici 12. julija 1865. Svojo kariero je začel kot mornariški zdravnik, potem je pa šel h kolonijalnemu četam. Postavil se je z iznajdbo seruma zoper kačje pike. Njegov kačji serum, ki je za vsako kačo različen, reši leto za letom nešteim ljudem življenje. Calmette pa je tudi že začel proučevati problem tuberkuloze, kjer je pozneje zaslovel z odkritjem seruma BCG.

Tudi novoporočeni delilirajo

Zadnje dni je »Popolo d'Italia«, pri katerem ima Mussolini še posebno besedo, priobčil članek izpod njegovega peresa o gibanju rojstev in smrti v Italiji. Duce je odkrito povedal, da je pričelo tudi v Italiji število rojstev in porok naglo padati. Italija se tega pojva prav nič ne more veseliti; kajti bodočnost je v rokah le tistih narodov, ki se hitreje množijo.

Vodstvo fašistične stranke v Rimu je organiziralo za današnji dan vsvojerstno manifestacijo v Rimu. Povabilo je v Rim vse novoporočence, ki so sklenili zakon te dni. Do petka se je prijavilo že 550 parov. Poročenci bodo danes korakali po glavnih ulicah Rima ob spulrju črnih strajc. Ti jih bodo pozdravljali in slavili zakon. Sprevod se bo zaključil s službo božjo v cerkvi Santa Maria degli Angeli. Končno se bodo vsi nenavadni gostje zbrali v fašistični dvorani, kjer jim bo Mussolini poklonil posebno darilo.

Listi svedca pozdravljajo to manifestacijo, da je dvomljivo moralne vrednosti, dokazuje že komentar lista »Giornale d'Italia«, ki pravi, da se bo po 20. stoletjih slavil praznik ženitovanja v času, ko fašistični režim zopet dviga stebre »Venere romanskega«, matere boginje in matere starih italijanskih plemen.

Zbor kluba koroških Slovencev

Celje, 29. okt. Zopet so se zbrali danes v Celju zastopniki koroških Slovencev iz cele Slovenije, da položijo račun o svojem delu v preteklem letu in napravijo načrt za bodoče delovanje. Večina zastopnikov posameznih klubov koroških Slovencev se je pripeljala v Celje že v soboto popoldne in je bila pred občinim zborom seja zaupnikov, nato pa je bil zvečer v Narodnem domu koroški večer.

Celjani in koroški gostje so bili že popoldne napolnili dvorano Narodnega doma, ko je v imenu osrednjega odbora kluba koroških Slovencev otvoril koroški večer njegov predsednik državni tožilec dr. Fellacher, ki je med drugim dejal: »Povedati moramo vsemu svetu, koliko pravice imajo Nemci pri nas. Dosežejo vse, kar hočejo, bodi na kulturnem, bodi na goepodarskem polju. Isto hočemo javno pred vsem svetom zahtevati za naše koroške brate in sestre. Nemci uživajo pri nas posebno glede šole popolno svobodo, medtem ko nimajo koroški Slovenci niti ene slovenske ljudske šole. Tu mora zavladati načelo: zob za zob! Kolikor pravice imajo naši bratje na Koroškem, nič manj in nič več jih ne smejo imeti Nemci v Jugoslaviji! Z apelom na navzoče in pozdravom bratom in sestram onstran Karavank ter z obljubo, da jih ne bomo pozabili nikdar, je predsednik končal svoj pozdravni govor.

Po teh uvodnih besedah je bil koncert koroških narodne pesmi, ki ga je izvajal pevski zbor »Oljka« v Celju. Med prvim odmorom je govoril g. Brandtner o nesrečnem koroškem plebiscitu, ki nam je bil vsiljen in ni pravičen izraz koroškega prebivalstva. Po drugem odmoru je recitiral g. Jurac občuteno nekaj odlomkov iz Pregljeve povesti »Umreti nočejo«.

Po oficijelnem delu je bila prosta zabava. Osmošolec celjske realne gimnazije g. Milan Stančko, znameniti mojster na kromatični harmoniki, je zaigral na svojem instrumentu, mladina v dvorani pa se je zavrtela.

Sledilo je temeljito tajniško poročilo. Število članov stalno narašča. Klub je skrbel, da je bilo naše časopisje vedno dobro informirano o koroških zadevah. Simpatično je začelo zadnje leto pisati o koroških problemih tudi belgajsko časopisje. Predvsem je pa naša dolžnost, da do golega razkrinkamo evropsko sramoto, t. j. koroške utrkvistične šole, kjer se pomemlje naša mladina.

Enako izerпно in temeljito je bilo blagajniško poročilo.

Sledila so poročila propagandnega odseka, pri-

Urad za zaščito političnih pregnancev

Prof. James MacDonald, predsednik ameriške družbe za inozemsko politiko, je bil imenovan za načelnika urada za zaščito političnih pregnancev. MacDonald je Amerikan. Njegovo kandidacijo so podpirale razne politične skupine v Ameriki, na drugi strani tudi večina evropskih vlad. Sklep, da se osnuje takšen urad, je Svet zveze narodov sprejel na seji 12. oktobra po zaključku znane razprave o preganjanju židov v Nemčiji. Jakob MacDonald se posebno zanima za vprašanje političnih pregnancev in je tudi preteklo poletje obiskal Evropo, da bi to vprašanje podrobneje proučil. Bil je v Nemčiji, na Francoskem, v Angliji, v Zenevi. Svet Zveze narodov je poleg tega tudi pozval vlade Holandske, Poljske, Francije, Čehoslovaške, Belgije, Švice, Danske, Italije, Anglije, Švedije, Španije, Združenih držav, Argentine, Brazilije in Urugvaj, da imenujejo odposlanca za novi urad.

Značilno je, da je na osnovanje imenovanega urada pristala tudi Amerika, čeprav niso Združene države včlanjene v Zvezi narodov. Ameriška vlada je sporočila glavnemu tiskovniku Zveze narodov, da bo imenovala svoeega predstavnika za ta urad. Poleg tega pravi brzojavka ameriške vlade, da se je ameriško ljudstvo vedno zavzemalo za lajšanje položaja tistih nesrečnejšev, ki so ne po lastni krivdi zašli v bedo. V Zenevi so to brzojavko sprejeli z velikim zadoščenjem. Zveza narodov je sprejela sklep, da se osnuje urad za zaščito političnih pregnancev (židovi) iz Nemčije v zvezi z razpravo o preganjanju židovskega življa v Nemčiji. Ta urad sam ne bo v neposredni odvisnosti od Zveze narodov, pač pa ga bo Zveza samo vzdrževala z denarjem. V resnici na ni bil sklep naperien izredno proti Nemčiji, pač na ima globljo moralno osnovo, kolikor se v načelu zavzema za vse politične pregnance, torej tudi za pregnance iz drugih držav.

Zakaj bi se torej ta urad ne zanimal tudi za politične pregnance iz Italije? Odvar je Italija zasleda našo zemljo za tržajnim zalivom, je moralo v svet okoli 70.000 in tudi več naših ljudi. Pregnanj so bili s svoje zemlje, mnogi s silo političnih oblastev. drugd so zopet morali v svet, ker jim je tujece vzlet krub S kakšno pravico so bili pregnani? Zakaj morajo danes prositi za pomoč na svetu za delom, zakaj morajo biti proti svoji volji drugim v spotiko in nadlego? Vsega tega je kriv teror, ki ima isto idejno osnovo kakor Hitlerjev! Onozarimo manjšinski kongres tudi na to vraščanje. Opozarimo tudi naše oblasti, saj postaja tudi zanje priseljevanje Jugoslovancev iz Italije problem.

reditvenega odseka in pevškega odseka, ki je bil ustanovljen lansko leto in uspešno nastopil ze stirikat. Pri tej točki dnevnega reda se je poudarjalo, da je posebno koroška pesem tisti faktor, ki nalazje opozorja javnost, da se začne interesirati za Koroško in njene rojake. V programu je zopet več pevskih turnej.

Danes je bila pred občinim zborom ob pol 9 v Opatijski cerkvi sveta maša za vse, ki so si pridobili za Koroško zasluge. Mašo jebral g. Šimen Kotnik, župnik v Podgorju pri Slovenjgradu. Ob 10 dopoldne je začela v dvorani Hotela Evrope skupščina Kluba koroških Slovencev, ki jo je vodil predsednik g. dr. Fellacher, ki je uvodoma posebno pozdravil navzoče častne člane, vladnega svetnika g. Emila Lillega in njegovo soprogo, zastopnika mestne občine celjske, g. Lečnika, zastopnika Soče in Ciril-Metodove družbe ter zastopnike tiska. Skupščino je pozdravil z brzojavko tudi general Maister. Z zborovanja pa so bile poslana udanostne in pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju, generalu Maistru, škofu dr. Rožmanu, banu dr. Marušiču, podbanu Pirkmajerju, predsedniku vlade dr. Sršiču in ljubljanskemu županu dr. Pucu. Pismen pozdrav pa so poslali bivšemu voditelju koroških Slovencev Grafenauerju, načelniku kmetijskega oddelka pri banki upravi ing. Zidansku, Ciril-Metodovi družbi in senatorju dr. Rožiču.

Po poročilih je dobil stari odbor razrešnice in je bila takoj potem volitev novega odbora, izvoljen je bil po večini dosedanji odbor s predsednikom g. dr. Fellacherjem na čelu, vendar je bilo pritegnjenih tudi nekoliko mladih in svežih moči, tako, da lahko upamo, da delo za Koroško ne bo zaspalo, temveč se bo lepo razvijalo dalje.

Nadalje je bilo sklenjeno, da ostane še nadalje dosedanja pristopnina 5 dinarjev in članarina 24 dinarjev.

Popoldne je več članov napravilo izlet z avtobusi na Frankolovo.

Današnja glavna skupščina Kluba koroških Slovencev v Celju je pokazala, da je v slovenskem narodu še mnogo trdnega in živahnega dela za sveto in pravično koroško stvar in da imamo vsi pred očmi samo en cilj in eno željo, da naših bratov onstran Karavank, ki so toliko pretrpeli, ne bomo nikdar pozabili.

Sarajevo, 29. okt. c. Včera je divjal velik vihar v mnogih krajih Bosne in Hercegovine. Voda je porušila železniško progo med Ramo in Ostrožcem. Železniški promet med Sarajevom in Mostarjem je prekinjen.

NEDELJSKI SPORT

Ljubljana, 29. oktobra. Danes so se vršile borbe za državno prvenstvo na štirih krajih in sicer v Ljubljani, Beogradu, Osijeku in Zagrebu. Nas je seveda najbolj zanimala tekma našega reprezentanta, kateremu je stal nasproti »majstor sa mora«. Kljub temu, da so se naši fantje tako odlično držali, mu niso mogli iztrgati niti ene točke. Take smole, ki jo je imela danes primorjanska ožja obramba, že zlepa ni bilo. Zopet je izgubljena ugodna prilika za dosego točk: Gradjanski je odpravil biv. drž. prvaka Concordio 5:1 (4:1), Osijaška Slavija je na svojih tleh podlegla Hašku z 2:1 (0:1), Jugoslavija pa je v Beogradu odpravila sarajevsko Slavijo z 2:1 (2:1).

Tabela izgleda po današnjih tekmah takole:

BSK	18	12	33	61	20	27	(9)	
Hajduk	19	12	2	5	39	18	26	(12)
Bask	19	10	2	7	40	35	22	(16)
Gradjanski	19	10	1	8	31	29	21	(17)
Jugoslavija	15	9	1	5	27	22	19	(11)
Concordia	17	7	4	6	37	32	18	(15)
Primorje	17	6	3	8	37	40	15	(19)
Hašk	15	6	2	7	27	20	14	(16)
Slavija Sar.	19	6	2	11	34	47	14	(24)
Vojvodina	17	3	4	10	20	46	10	(24)
Slavija Osijek	19	3	2	14	21	54	8	(30)

Hajduk : Primorje 2:1 (2:1)

Ljubljana, 29. okt.

Kako velikansko je bilo zanimanje za današnje ligino tekmo nam je najbolj točno povedala udeležba. Bil je rekorden obisk v tej sezoni, saj je bilo okrog tritisoč gledalcev, ki so sledili zanimivi in vseskozi napeti borbi. »Majstor sa mora« vliče in to tembolji, ker ga že tako dolgo nismo videli. Gledalci so brez dvoma prišli na svoj račun, kajti tako lepe in napete nogometne tekme kot je bila današnja, že dolgo nismo videli. Le prijatelji Primorja ne morejo biti zadovoljni z rezultatom in to povsem upravičeno, kajti po poteku igre bi morala vsaj ena točka ostati v Ljubljani. Tako lepo že dolgo nismo videli naših fantov zaigrati. Obramba, ki je sicer prav dobro opravljala svoj posel, je napravila dve usodni napaki, ki sta nas stali dve dragoceni točki. Tako ugodne prilike za dosego obeh točk, kot jo je imel naš reprezentant danes, že dolgo ni imel, neglede na to, da je bil njegov današnji nasprotnik izredno nevaren. Je že tako in se ne da nič pomagati. Rezultat sam na sebi je sicer lep, toda sedaj gre za točke, kar tudi občinstvo predobro ve, zato je odšlo z igrišča temu primerno nezadovoljno.

Malo po pol tretji se predstavlja sodniku g. Podupskiju moštvi v naslednjih postavah:

Hajduk: Čulić—Matošić, Feri—Marušić, Dešković, Radovnekić—Lin, Lemešić, Kragič, Bakotić II., Rosić.

Primorje: Starec—Hassl, Bertonec I.—Zemljak, Slamci, Bonceli—Jug II., Erman, Bertonec II., Jež, Zemljak.

Hajdukovo enajstorico tvorijo močni, zagoreli fantje z našega morja. Svoj glas, ki ga uživa to odlično moštvo, je danes v polni meri potrdilo. Zato ni čudno, da je dal Hajduk več drž. reprezentantov. Res je tudi, da ta enajstorica danes ni mogla razviti vseh svojih moči in pokazati vso svojo umetnost, in da se nekateri reprezentanti kakor Kragič nikakor niso mogli v polni meri uveljaviti, vendar je treba upoštevati dejstvo, da je temu krivo moštvo Primorja, ki je danes zelo dobro zaigralo in katerega so morali spilitičani vzeti z najresnejše strani. Hajduk je imel danes enakovrednega nasprotnika. Moštvo kot celota napravi jako ugoden utis ter predstavlja vigrano enajstorico. Prav vsa mesta niso zasedena s prvovrstnimi močmi, vendar to njevo povezanost in kombinacijske igre ni motilo. Igrajo taktično zelo dobro in so skoraj vsi tudi zelo dobri tehničarji.

Čulić je čval svojo svetilico tako kot se spodobja za dobrega vratarja. Za avto-gol, ki je potresel njegovo mrežo, pa nje ne moremo delati odgovornega. Ožja obramba je bila prav dobra, v drugem polčasu, osobito proti koncu, so jo pa iz taktičnih razlogov močno ojačili. Halflinija je nudila veliko pomoč obrambi in še večjo oporo napadu. Marušić je imel precej težko stališče radi prodornega Zemljaka, zato uspešen pa je bil tudi Dešković kot center in Radovnekić kot levi half. V napadu je bil naš državni reprezentant Kragič, o katerem se toliko govori in piše. Danes se ni mogel posebno izkazati, s par strelji pa je vseeno dokazal, da je izredno nevaren strellec in da popolnoma upravičeno nosi prvenstvo med našimi napadalci. Napadalni kvintet je lepo podajal ter je vsled svojih lepo izpeljanih kombinacij šestkrat ogrožal svetišče domačih. Sibkejši sta krili, zlasti Lin na desni strani.

Primorje nas je danes prijetno iznenadilo, le žal, da tega ni moglo izraziti tudi v rezultatu. Vsled usodnih dveh napak naše ožje obrambe sta romali obe točki v Split. Tako postrvalno kot so danes ti fantje zaigrali, jih že dolgo nismo videli. In tako lepo igro so nam servirali, da smo je bili prav vsi veseli. V prvem polčasu so bili črno-beli enakovredni nasprotnik, v drugem polčasu so bili pa v stalni premoči, zlasti proti koncu, ko so prešli gostje iz znanih vzrokov v obrambo. Toda prilike domači niso mogli izrabiti, ker jih pred golom dostikrat niso pustili do strela, večkrat pa je šla žoga med oblake. Po poteku igre bi se najbolj odgovarjal obraten rezultat, najmanj pa, kar so zaslužili, bi bila pa neodločena borba.

Starec v golu je danes nekam nesigurno lovil. Del krivde na dobljenih dveh golih mora kar vzeti na svoje rame. Ožja obramba je bila sicer odlična, toda napravila je dve veliki pogreški, ki je stalo našega reprezentanta dve točki. Nesporazum in še precejšnja porcija smole, in žoga je že bila v mreži. Prav nič ni zaostajala half-linija. Slamci je bil izobren in ga že dolgo nismo videli tako igrati. Sijajen je bil Bonceli in krivico bi mu delali, ako ne bi podčrtali današnjih njegovih vrtilin. Zemljak je še vedno zanesljiva opora na svojem mestu. Napad je bil najsihibkejši v desni zvezi. Erman je prav vsako žogo izgubil, pred golom so ga pa še poleg tega takoj krili, da do strela sploh ni mogel priti. Se celo Jug II. na desnem krilu se ne sme prav preveč očitati njegovih pogrešk, četudi tu ni njegovo mesto. Najboljša moža v napadu sta bila Bertonec II. in Zemljak. Zelo dobro jima je sekundiral tudi Jež. Napad je napravil nekaj prav dobrih potez in je ustvaril mnogo nevarnih situacij pred golom nasprotnika. V solumnem se lahko reče, da nam je Primorje danes tako zaigralo, da bi bilo — če bi vedno tako igralo in če izvzamemo preje omenjeni usodni pogreški — prav na zgornjem delu tabele v drž. prvenstvu.

Kratek potek igre: Prvi polčas otvorijo črno-beli. Oboji igrajo malce neravno in zelo previdno. Gostje izsilijo že v začetnih minutah proti domačim serijo prostih strelav, ki jim nič ne koristijo.

V 5. minuti sledi korner proti Hajduku, ki ga domači ne izkoristijo. Isto se zgodi s kornerjem v 7. minuti proti Primorju. Moštvi se razigrata, ter igra zelo dobro, da se situacije hitro menjavajo. Toda do strela ne more priti niti eden niti drugi. V 20. minuti diktiranege kornerja proti Hajduku, ki domači že zopet ne znajo izrabiti. V 26. minuti sledi prva usodna pogreška domače obrambe in Kragič pošlje žogo v mrežo. Stanje 1:0 za Hajduka. V 32. minuti pošlje Rosić vsled krivde dvojice Hassl—Starec drugič v mrežo ter postavi 2:0 za svoje barve. V 37. minuti se je domači napad približal v neposredno bližino gola gostov, ter ustvari nevarno situacijo, iz katere se izcimi avto-gol po Feriču. Stanje 2:1 za goste, ki se do konca ne spremenijo.

Drugi polčas otvorijo Hajdukovci. Tempo se vedno isti kot v prvi polovici igre. Izredno nevarno situacijo ustvarijo domači pred golom gostov, Jug porine žogo v gol, toda branilec gostov jo zadnji trenutek odbije ven z glavno. Primorje vedno bolj pritiska in venomer ustvarja nevarne situacije pred golom gostov. Premoči domačih postaja vedno vidnejša. V 23. minuti sledi korner proti Hajduku, ki domačim nič ne koristi. Tudi kornerjev v 26. in 41. minuti proti Hajduku Primorje ni moglo izkoristiti. Domači so kar naprej v premoči, toda gostje se potežnejo v absolutno obrambo tako, da je mestoma izgledalo kakor bi se igralo samo na en gol.

Tekmo je sodil g. Podupski iz Zagreba — prav dobro.

Primorje I. : Hermes 3:1 (0:1)

V predtekmi je prvo moštvo Primorja premagalo Hermesa z 3:1.

Sodil je g. Ramovš — dobro.

Gradjanski : Concordia 5:1 (4:1)

Zagreb, 29. okt. b. Po dolgoletnem deževju je okrog pol dneva posijalo sonce in tako se je mogla tekma Gradjanski: Concordia odigrati v lepem vremenu. Na igrišču se je zbralo nad 2000 ljudi. Gradjanski je zmagal z rezultatom 5:1 (4:1). V prvem polčasu je tekma potekala še dosti fair, v drugem polčasu pa so se pripetili na igrišču ekscesi, pri katerih je morala posredovati celo policija. Sodnik je izključil dva igralca.

Hašk : Slavija (O.) : 2:1 (0:1)

Osijek, 29. okt. b. Hašk, ki je pri prvem srečanju odpravil tukajšnjo Slavijo z rezultatom 6:1, se je moral danes za zmago precej boriti in je komaj zmagal v razmerju 2:1. Tekmo je gledalo okrog 2000 gledalcev.

Jugoslavija : Slavija (S.) 2:1 (2:1)

Beograd, 29. okt. m. Za današnje ligino tekmo med tukajšnjo Jugoslavijo in sarajevsko Slavijo ni vladalo posebno zanimanje. Tekma je končala, kakor se je predvidevalo, z zmago Jugoslavije. Sarajevska Slavija je igrala zelo dobro in je bila v drugi polovici enakovredni nasprotnik Belgrajčanov.

Hazena

Concordia (Zagreb) : Ilirija 4:1 (3:1)

Ljubljana, 29. okt. Zanimiva je bila današnja finalna tekma med državnim prvacom Concordio in prvacom ljubljanske podzvezne Ilirije. Le žal, da udeležba ni bila laka, kakršne si bi želeli; pogrešali smo zlasti našega nežnega spola, saj je vendar ta igra njemu namenjena. Brez dvoma je hazena eden najlepših, najprimernejših in tudi najbolj zdravih sportov za dekleta. Treba bo delati zanjo še veliko več propagande, kajti hazena mora v vse večje kraje naše domovine.

Razmočen teren je nekoliko ozval reden potek igre, ki je bila vseskozi živahna in zelo napeta. Situacije so se s tako brzino menjavale, da je bilo treba venomer najpazorneje slediti igri, ker bi v nasprotnem slučaju gotovo zamudili kak zanimiv moment. Igra bi bila še interesantnejša, ako bi bilo igrišče suho. Zmašale so Zagrebčanke in sicer zasluženo ter rezultat popolnoma odgovarja poteku igre.

S par minutno zamudo sta se predstavili moštvi sodniku g. Kušarju v sledečih postavah:

Concordia: Cimperman—Lovrenčič Melita—Ševaljova, Zabcič—Bobinski, Tonkovič, Lovrenčič Anika.

Ilirija: Ivica—Hafner—Oman, Darinka—Janežič Vida, Nika, Papež Nada.

Concordijašice so nam uga'le. Bile so vedno na pravem mestu, točno so podajale ter so bile silovito ofenzivne. Visoki naslov državnega prvaka so si popo'noma zasluženo priborile. Vratarica je zvesto in sigurno čuvala svoje svetišče, v solumnem pa ni dobivala preveč nevarnih strelav. Ožja obramba in half-linija je bila za zelene precej trd oreh. Skoraj vsaka akcija nasprotnika se je raz-bila ob tem zidu. Halflinija je bila v ofenzivnem in defenzivnem pogledu prvovrstna. Spričo tega napadalni trio ni imel težkega stališča. Je pa ta trojica že sama na sebi izborna, kajti s svojimi točnimi podajanjmi ter pravilnim plasiranjem je šestkrat ogrožala vrata domačink. Napad je bil zelo gibčen in hiter, kar je pri tej igri neobhodno potrebno.

Ilirija je dosegla danes časten rezultat. Ako bi bile naše igralke točneje v podajanju in sigurnejše v streljanju na gol in ako bi bila branilka in krileka vrsta na mestu, ki bil rezultat lahko obraten. Vratarica je prav dobro rešila svojo nalogo in je tudi več pokazala kakor njena vis-avis kolegica, četudi ji je uslo usnje štirikrat v mrežo. Najslabši del naše sedmorice so tvorile h'ranke in krilke. Odgovedale so zlasti v defenzivnem pogledu, kajti one niso mogle parirati hitrosti nasprotnega napada.

Napad pa je bil nesproten prav dober in izredno prodoren, toda vsled neločnega podajanja, slabega plasiranja in nesigurnega streljanja ni mogel spraviti žoge večkrat v mrežo, ter se je moral zadovoljiti samo s častnim golom. Zelo agilni in uspešni sta bili zlasti Vida in Nika.

Igro je otvorila Concordia z začetnim udarcem. Belo-zelene so se pokazale malce nesigurne, a so se hitro znašle, kajti že v prvi minuti potresejo mrežo nasprotnice in dosežejo po Janeževi časten gol za svoje barve. Potem se situacije hitro menjavajo v lahni premoči Zagrebčank, katerim se v 5. minuti posreči izenačiti po Bobinski-jevi. Nato sledi serija kornerjev proti Concordiji in sicer v 6., 7., 8. in 9. minuti. V 11. minuti pa pošlje Tonkovičeva žogo v mrežo domačih ter postavi etanje 2:1 za Concordijo. V 15. minuti sledi korner proti Iliriji, v 18. in 22. minuti pa proti Concordiji, ki pa ostanejo neizrabljeni. V zadnji minuti potrese Tonkovičeva še enkrat mrežo zelenih in prvi polčas konča s 3:1 za Zagrebčanke.

Drugi polčas otvorijo zelene. Zopet serija kornerjev in sicer v 2., 7. in 9. minuti proti Concordiji, v 3. minuti pa proti Iliriji. Igra je še vedno zelo živahna morda celo bolj napeta kot v prvi polovici, toda nikomur se ne posreči spremeniti stanja. V primernih intervalih sledi pet kornerjev proti Iliriji, dokler ne postavijo Zagrebčanke v 23. minuti končnega stanja 4:1 v svojo korist, radi česar so postale tudi za leto 1933 državne prvakinje v hazeni.

Tekmo je sodil prav dobro g. Kušar.

Podzvezno prvenstvo I. razreda

Ilirija : SK Celje 2:0 (0:0)

V današnji nogometni tekmi je zmagala Ilirija ter odnesla Celju dve dragoceni točki.

Sodil je g. Cimperman iz Ljubljane.

Pokalne tekme rezerv

Ilirija : Reka 7:1 (4:0)

V tekmi rezerv za prehodni pokal Ilirije je v današnji tekmi premagala Ilirija Reko z gornjim rezultatom.

Tekmo je sodil g. Galič.

Slovan : Korotan 1:0 (1:0)

Slovanova rezerva je odpravila Korotanovo rezervo za prehodni pokal SK Ilirije z 1:0

★

Čakovec, 29. okt. c. Nogometna tekma med Gradjanskim SK Čakovec in Panonijo iz Murske Sobotne je končala z rezultatom 7:1. Prvenstvena tekma med ČSK in Mariborom pa je končala s 4:1 (1:1).

Niš, 29. okt. m. Današnja odlična tekma med zemunsko Sparto in niskim Gradjanskim za vstop v nacionalno ligo je končala z zmago Sparte 2:0. Sparta si je tako poleg splitskega sportnega kluba Split kvalificirala za ligine tekme v bodočem letu. Za tekmo je vladalo veliko zanimanje.

Praga, 29. okt. m. Letošnji jugoslovanski državni prvak BSK je s svojo dobro igro in neodločenim rezultatom proti češkoslovaškemu prvaku Slaviji 3:3 (2:3) potrdil kvaliteto jugoslovanske nogometne. Z današnjo tekmo, na kateri je tudi odnesel neodločen rezultat 0:0, je še bolj potrdil svojo kvaliteto, ki ga stavlja med najboljše klube v Srednji Evropi.

Bern, 29. okt. c. Druga eliminatorna tekma za

Maribor Kristusu Kralju!

Praznik Kristusa Kralja se je v Mariboru slavil obenem s spominom 1900-letnice Odršenja človeškega rodu z velikimi slovesnostmi. Pripravljali so se nanje mariborski verniki s tridnevnicami in pobožnostmi, ki so se vršile v vseh župnih in podružničnih cerkvah. Pričele so se pobožnosti v četrtek, zaključile pa danes dopoldne s slovesnimi sv. mašami. V stolnici je bila v četrtek, petek in soboto zvečer dvojna pobožnost. Ob 17 je pridigoval g. ravnatelj dr. Volčič, nato so sledile liturgije s sv. blagoslovom, ob 19 pa je bila zopet pridiga g. misionarja dr. Jak. Zagaria in sledeče liturgije z blagoslovom. Oba slovitva govornika sta privabila večer za večerom izredno število vernih poslušalcev. V franciškanski cerkvi so se vršile iste pobožnosti ter so pridigovali domači gg. pastri. Isto tako tudi v župni cerkvi Sv. Magdalene; tu so imeli verske govore ob večerih domači gg.-dušni pastirji. V cerkvi Sv. Jožefa v Studencih je imel vsak večer pridigo tajnik Katoliške akcije g. Fr. Kolenc. V vseh cerkvah se je tudi zjutraj in zvečer spovedovalo in neobičajno veliko število vernikov je opravilo svoje verske dolžnosti. Zlasti v soboto zvečer je bil na spovednice naravnost naval. V nedeljo se je v vseh cerkvah vršilo skupno sv. obhajilo, dopoldne pa slovesno sv. opravilo.

Dijaki

pa so imeli v soboto zvečer v Alojzjevi cerkvi svojo pobožnost s pridigo in litanijami z blagoslovom. Danes ob pol sedmih zjutraj je bila sveta maša, ki jo je imel bogoslovni profesor dr. Jakob Aleksič in med katero je ubrano in prelepo prepeval pevski zbor bogoslovcev. Med sveto mašo je srednješolsko dijaštvo mariborskih srednjih šol, dijaki in dijakinje, v zelo lepem številu skupno z nekaterimi kat. akad. starešinami pristopilo k mizi Gospodovi. Dijaštvo mariborskih zavodov je tudi ob današnjem prazniku dokazalo svojo katoliško zavednost in gorečnost.

Nedeljske slavnosti je že v zgodnjih jutranjih urah oznanjal veličastno zvonjenje. Cerkve so bile pri vseh sv. mašah prenapolnjene. Glavna dopoldnanska slovesnost je bila v stolnici, kjer so prisostvovali pridigi prevzvišenega nadpatriarha dr. Ivana Jožefa Tomaziča in slovesni skofovski maši predstavniški oblasti, med njimi magistratni ravnatelj Rodošek, zastopniki mestne policije in okrajnih glavarstev, predstavnik vojaškega poveljstva major Pavlič, predstavniki katoliških društev in organizacij, vodstvo lavantske Katoliške akcije ter številne odlične osebnosti iz mariborskega javnega življenja. Cerkev je bila nabito polna vernikov, ko je ob 10 stonil na prično prevzvišeni vladika lavantski dr. Ivan Jožef Tomazič.

Njegova pridiga je bila pražeta prave apostolske gorečnosti in pastirske vnosti. V globoko zasnovanih in govorniško dovršenih besedah je govoril o kraljestvu Kristusovem, duhovnem in zem-

Deževna ljubljanska nedelja

Ljubljana, 29. oktobra.

Že par dni zopet vztrajno dežuje. Ljudem že preseda ta večni dež, to strašno blato, ki ga v Ljubljani najdeto dovolj kljub temu, da je toliko in toliko kilometrov cest že pošteno asfaltiranih in tlakovanih. Zlasti v predmestjih ljudje popravici godrnjajo nad zanikernimi cestami, ki so ponekod vse kotanjaste.

Danes je deževalo domala vse dopoldne. Rahlo sicer, toda pridno in neprestano. Popoldne pa je nenadoma začel briti mrzel veter, ki je hipoma presukal vremenski položaj. Deževati je jenjalo, postalo je mraz, ljudje so se vsi pojavili na cestah v suknhaj in plaščih.

Ljubljanci so danes mnogo hodili k Sv. Križu in k Sv. Krištofu. Vsi sveti so pred durmi in treba je urediti in ozaljšati grobove. Kakor v procesiji hodijo ljudje tja ven na polje, na božjo njivo, kjer počivajo njih dragi. Noben dež, noben veter ne zadržal doma tistih, ki imajo katerega svojih na pokopališču. Kdor količkar more, hiti zdaj v zadnjih dneh tja med grobove, da potrdi plevel, posuje gredice in nasadi belih rož svojcem na grob.

Ljubljanski tramvaj je danes brez posebnih slovesnosti začel voziti mimo kolodvora dalje čez Resljevo in Slomskovo ulico, mimo Ranžingerja po Ahačjevi cesti vse do Šarabona na Zaloški cesti. Ljudem, ki hite na pokopališče, je tramvajka

svetovno prvenstvo se je med Svico in Romunijo končala z istim rezultatom in istim potekom, kakor v Beogradu med Svico in Jugoslavijo z 2:2 (0:1) za Romunijo. Romunija je igrala zelo dobro. Gledalcev je bilo 18.000. Tabela je sedaj taka: — Svica: 2, 0, 2, 0, 4:4. 2. — Jugoslavija: 1, 0, 1, 0, 2:2, 1. — Romunija: 1, 0, 1, 0, 2:2, 1.

Dunaj 29. okt. c. Vienna : Austria 4:1. — Floridsdorf : Sportklub 1:1. — Wacker : Libertas: igra je bila prekinjena radi nediscipliniranosti igračev Libertas v stanju 3:2. — Donau : Hakoah: igra je bila prekinjena radi dežja. — Admira Rapid nista igrala radi dežja.

Občni zbor sodnikov.

Beograd, 29. okt. m. Danes je bil dobro obiskan občni zbor nogometnih sodnikov, ki so se ga udeležili delegati vseh podzvez. LNP je zastopal g. Deržaj. Zbor je potekel kljub velikemu razpravljanju v redu. Tajnik društva Dušan Petković je v svojem poročilu med drugim napadel belgrajski sodniško sekcijo, ki se noče ozirati na sklepe zbora Razpravljalci so tudi o bivšem sodniškem štrajku, o sodniških premijah pri sojenju nogometnih tekem in podobno.

Mariborski sport

Maribor, 29. okt.

Na igrišču Svobode je bila danes popoldne prvenstvena tekma med SK Muro iz Murske Sobotne in mariborsko Svobodo, ki je končala s pičlo, toda zaslužno zmago domačinov. Tekma je bila v splošnem ogorčena borba za točke. Sodil je gosp. Bergant. V predtekmi je rezerva Železničarja zmagala v prvenstveni tekmi nad rezervo Svobode z rezultatom 15:0 (5:0). Sodil je g. Nemeč.

Danes popoldne je bil v organizaciji lahko-atletске sekcije tukajšnjega SSK Maratona drugi mladinski godzini tek s startom in ciljem na Livadi. Proga je bila dolga 2 in pol km in je šla po Trubarjevem drevoredu do vodovodnega rezervarja, ob Kalvariji potem nazaj do Ulice 10. oktobra zopet nazaj na cilj. Startalo je sedem atletov juniorjev, in sicer 6 od Maratona in eden od Maribora. Štiri prijavitelci od Železničarja niso startali. Rezultati so bili sledeči: 1. Engelbert Zerač (M) 8:48, 2. Franc Resman (M) 8:52, 3. Ivan Lesik (Maribor) 8:58, 4. Edi Kampič (M) 9:23. Po tekmi je v imenu lahkoatletске sekcije Maratona izročil g. Franjo Kramberger prvim štirim tekmovalcem diplomo s primernim nagovorom na mlade tekmovalce, ki so danes prvič startali za barve Maratona. Kljub slabemu vremenu so doseženi dobri rezultati.

V gorečih besedah je kazal pot, ki jo bo moralo hoditi javno in zasebno naše življenje, da bo zakraljeval Kristus kot Kralj ne samo v svojem duhovnem, temveč tudi v pozemskem kraljestvu. Vse naše delo, vsako javno in zasebno udejstvovanje mora biti prežeto duha Kristusovega. Naloga nas katoličanov je, da s svojim življenjem in ravnanjem priključimo kraljestvo božje na zemljo. Upostaviti ga moramo najprej v naših dušah, potem v družinah in potem s pogumom se zavzemati, da se uveljavi tudi v javnem življenju. Apostolska vnetost, pogumno izpričevanje verskih načel v zasebnem in javnem življenju, prepeljitev vsega delovanja s krščanskim duhom in vzgledno versko življenje vsakega posameznika mora pripravljati pot kraljestvu Kristusovemu: potem človeštvo ne bo poznalo več sedanjih stisk in tegob, duhovno in gospodarsko življenje se bo obnovilo. Besede prevzvišenega nadpatriarha, posebno še njegov zaključni povdarek, s katerim je pozival vernike k gorečemu izpolnjevanju verskih dolžnosti in k apostolski delavnosti v Katoliški akciji, je napravil na poslušalce najgloblji vtis.

Po pridigi je sledila slovesna pontifikalna sv. maša, ki jo je opravil prevzvišeni vladika ob asistenci stolnega dekana in kanonika dr. Maksa Vraberja ter članov stolnega kapljaja, kanonikov Fr. Časla, bogosl. ravnatelja dr. Cukale, stolnega župnika msgr. Umeka in ravnatelja dijaškega seminarija dr. Mirta. Med sv. opravilom je prepeval pomnoženi stolni pevski zbor ob sormenljivi orkestru pod vodstvom stolnega kapelnika J. E. Gašpariča.

VELIČASTNA PROCESIJA

Manifestantna poklonitev Kristusu Kralju je bila popoldnanska veličastna procesija, v kateri se je razporedila vzdol ulice do 10.000 vernikov, med njimi polovica moških, polovica ženskih. Tako impozantne procesije Maribor že dolgo ni videl.

Krasno je bila v procesiji zastopana med drugimi srednješolska mladina. Pod baldahinom je nosil Najsvetejšega vladika dr. Ivan Tomazič. Za baldahinom so korakali zastopniki obeh okrajnih glavarjev, major Pavlič kot zastopnik vojaške oblasti in magistratni ravnatelj Rodošek kot zastopnik mariborske občine. V nepreglednih vrstah so nato sledili farani predmestnih župnij. Svirala je godba »Danice«. Okna mariborskih ulic so bila razsvetljena. Ob stolni cerkvi je bil nasproti skofjske palače postavljen oltar z ogromnim črnim križem v ozadju. Po uvodnih molitvah je sledila zahvalnica Te Deum ob mogočnem zvonjenju zvonov. Veličastna slovesnost se je zaključila z blagoslovom in prelepo pesmijo »Povsed Bogac«. Tako je Maribor na najdostojnejši način proslavil Kristusa Kralja.

uprava s tem gotovo ustregla. Zdej se lahko pripelje s tramvajem skoraj do železniškega podvoza na Šmartinski cesti. Ljudem se kar imenito zdi, ko opazujejo ta napredek bele Ljubljane; želja vseh pa je seveda, da bi tramvaj čimprej vozil prav do pokopališča.

Sicer pa je bila Ljubljana danes kar mirna. Nič posebnega se ni zgodilo. V bolnišnici so sicer sprejeli veliko bolnikov, pa le manj nevarne slučaje. Z rešilnim avtomobilom so okrog pol dneva pripeljali v bolnišnico nekega delavca Toman Martina, ki je bil nekje na Tyrševi cesti z nožem nevarno oklan.

V stolnici se je popoldne vršil jubilejni koncert Pevske zveze, ki se ga je udeležilo mnogo ljudi. Koncert, ki je nekako zaključil letošnje jubilejne prireditve v spomin 1900letnice Odršenja, je popolnoma uspel. Po koncertu je bila v stolnici dijaška proslava 1900letnice Odršenja, ki jo je s svojo navzočnostjo počastil tudi g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Tudi ta proslava, ki ji je prevzvišeni sv. oče pridigo dal glavno jedro in vsejino, je lepo uspela ter v vseh navzočih zapustila ganljiv vtis.

V znamenju predvsehvetnih dni je bilo tudi narodno gledališče, ki je za to priliko pripravilo znano igro »Mlinar in njegova hči«. V drami so igrali danes popoldne, obisk je bil zadovoljiv, če pomislimo, kolikokrat so ljudje to dramo že videli na najrazličnejših odrih. Letos jo razun narodnega gledališča igra v Ljubljani tudi Rokodelski dom, kjer se je ta igra v Ljubljani eploh menda pred leti prvič igrala.

Koroško: Naša rana

Pretrsljivo protest koroških Slovencev

Trinajsto leto po glasovanju! Pravijo, da uživamo neomejeno svobodo in da so nam dane vse možnosti neoviranega kulturnega razvoja. Z neprijetnim zadovoljstvom zre večinski nemški narod na manjšino in ne ozirajoč se na njene pritožbe govori svetu o svojem velikodušju nasproti drugorodcem v državi ter hkrati z najostrejšimi besedami biča ozkosrčnost sosednjih držav do nemških manjšin. Prihajajo potniki iz materinske države in se čudijo, ker ne slišijo glasnih pritožb svojih rojakov. Morda občudujejo red, ki vlada v deželi, nemški napisi na poslopih in kažiputih se jim zdijo naravni. Prihajajo tudi nemški gostje iz vse države in se dajo voditi po nemških vodnikih, pa vidijo, kako gre na slovenskem Koroškem življenje svojo pot in kako se otroci igrajo na cestah ter plašno in nezaupno motrijo tujce.

Komur pa se odrgne zastor, s katerim je pokrita slovenska Koroška od Brda do Pliberka, kdor pogleda še v družine, ta spozna, da se na tem koščku zemlje odigrava najzlažlostnejša žalogra; žalogra, kateri bi našel primernih izrazov in prave sodbe le oni, ki je sledil vezem narodne govornice z moralnim in kulturnim življenjem naroda do njihovih najglobljih koticov v človeški duši.

Pravijo, da nam je dobro v trinajstem letu po glasovanju. Pravijo, da je dobro naši slovenski deci, ki danes samo še besediči v neki jezikovni mešanici in ki topo gleda v veroučitelja, ko ji v mehkih, domačih besedah govori o Očetu in njegovi dobroti, o nebesih in angelih, o neumrjochi duši in življenjadaritvi. Pravijo, da je dobro naši deci, ko sedita za šolske klopi in strmi v dolge in ostre črke, v nerazumljive besede, v številke tujih imen. Govorijo, da je dobro naši deci, ko blebeče za učiteljem trde in prazne nemške stavke in ko udarja ob njeno dušo tuja melodija nemške pesmi. Z odprtimi in otroško-nedolžnimi očmi se ozira na tujca, ki jo ogovarja v znanih, blagodnečih glasovih, slutnja nečesa neizrečeno lepega ji sega v srce, če čuje besedo o bratih tam onkraj visokih gora. Saj se ji mora iz učiteljevih besed zazdevati, da ji rastejo gore na jugu v neizmerno višino in da biva tam preko tuj in neprijazen rod. Zvedavo poslušajo besedo domačih, ko pripovedujejo o nekdanji dobi, o borbi naroda in njegovem glasovanju. Nehote primerja to pripovedovanje z usiljivo in neiskreno učiteljevo besedo, ki ji zastira pogled na jug, do bratov in sester iste materne govornice in jo sili na sever med narod s tujo dušo in tujim jezikom.

Tako dorasča naša mladina v čudni razdvojenosti. Od matere in očeta in duhovnika ji ostajajo sledovi vere v Očeta in domači narod, z otroškimi in mladinskimi leti vred pa jih pokoplje kot svoj najdražji spomin na dno

svoje duše. Njen razum vedno bolj polni tuja veda in znanje, mrzlo in računarsko, komaj dobro za najsrajnejši materializem. V njem mu raste sodbna in prokletstvo vsega delovanja in nehanja.

Naša narodna rana! Ali ni ob njej ničeve vse besedičenje o sporazumu in bratstvu v deželi! Ali ni ob njej razumljivo omajanje vere v najvišje ideale in nebesih in na zemlji! Sem naj bi unrlji oči zastopniki narodov in zatiranih manjšin! Tu naj vidi država najnogubnejše volive liberalnega nacionalizma! Tod naj izsili življensko pravico svoje manjšine jugoslovanska država! Na to najhohi skelečo rano narodnega telesa naj poklada hladila — mati! Tem največjim sirotam sodobna naj bo velika zaščitnica Cerkev po besedah svojega Učenika: Gorje onim, ki poljušajo samo enega svojih malih!

Nainovejša poročila govorijo, da bo naši deci po naših šolah še slabše in da se menda s prihodnjim šolskim letom namerava ukiniti zadnje sledove materne govornice v vseh šolah našega ozemlja. Stariki v Podluni želijo v sedmiletnem pouku vsaj tri tedenske slovenske ure, z Zile nam ničieo, da v prihodnjih mesecih v tomožnih šolah ne bo štiti več nobene slovenske besede, v Rožu tožilo o popolnem neuspehu šolskega pouka in se vdajajo apatiji in obupu.

Tvoja je žola, država, in naroda, ki to vzdušje! Z himno »Sei gesegnet ohne Ende« ne boč ustvarila državljanov in državljanke zavesti, že manj z bogodajno »deutsche Arbeit, ernst und ehelich, deutsche Liebe, zart und warm«, marveč le s tem, da daš narodu tudi v šoli, kar je njegovega.

★

Klic koroških Slovencev naj čuje naš narod, naša država! Toda čujejo na ga tudi na Dunaju in predvsem na Dunaju. Bodi enkrat odločno povedano: Do danes še nismo zahtevali represalij! Toda če se bodo dogodki na Koroškem razvijali v dosedanj smeri, če se v kratkem ne pokže niti medlo znamenje, ki bi bilo Slovincem pod Avstrijo v oznako boljših dni, potem napočti kmalu dan, ko bomo prisiljeni nerabitij zadnje sredstvo v obrambo svojih rojakov. To nam tudi veleva dolžnost, ko so vse prošnje, zahteve in protesti ostali zman in če še kaj damo pase, Pravzaprav ne bodo to represalije. Nemce v Jugoslaviji ho treba spraviti samo v isti položaj, v kakršnem živijo Slovenci na Koroškem, in potem se bomo pevali no znarem geslu: Do, ut des! Na Dunaju bodo tedaj potovo spravedli da Nemci ori nas lahko več zeube kakor Slovenci na Koroškem!

Življenje in smrt med goriško duhovščino

Dne 26. septembra je umrl na Banjšicah tamkajšnji dolgoletni in zelo priljubljeni kurat g. Jožef Ušar v 66. letu starosti. — Dne 2. oktobra je v Vipolzah v Brdih zaspal v Gospodu 78letni vikar g. Jakob Pirih. Osem dni pred smrtjo je še težavo opravil zlato sv. mašo. Pokopal ga je goriški kanonik mons. Berlot, ki mu je tudi pridigoval za zlato sv. mašo. Udeležilo se je pogreba 25 duhovnikov in mnogo ljudstva iz vseh Brd.

Umrli so v zadnjem času tudi štirje furlanski duhovniki; med temi goriški stolni dekan, bisero-mašnik mons. Leonard Sion, bivši generalni vikar pokojnega nadškofa Sedeja. Mons. Sion je nadškofa zelo ljubil in mu bil iz srca vdan. V goriškem stolnem kapitulju je zdaj samo 5 kanonikov; manjkajo proš, dekan in en kanonik. Zato čakajo težko novega nadškofa, da dopolni prazna mesta.

Duhovnik — že tri leta na Sardiniji v preganstvu. V gorski duhovniji Ponikve nad Sv. Lucijo pa leži že del časa hudo bolan odatni g. Ottilij Medveš, ki je med svetovno vojno zelo veljavo pretrpel. Bil je od Italijanov interniran najprej na otoku Ventotene in potem čez tri leta na Sardi-

niji, kjer se je revidi nalezil hude malarije. Z njim je bil interniran tudi g. Ivan Franke, bivši župnik na Vogerskem pri Gorici, sedaj v Zagorah pri Vodicih. G. Franke je bil l. 1931 kot jugoslovanski državljani izgnan iz Italije.

G. Iv. Kovačič, župnik v Podmelcu, je stopil v stalni pokoj in se preselil na Vrhovlje v župniji Smartno v Brdih. Na njegovo mesto je prišel g. Peter Šorli, do sedaj župnik na Bukovem.

Na Vogerskem pa je po dveh letih prišel na željo škofijskega upravitelja Sirottija za župnika g. Iv. Štolfa iz Breginja. V Breginj je šel pa kot župnik g. Mirko Zorn iz Gorenjega polja.

Premestitev v tržaški školiji

Na zahtevo političnih oblasti je tržaški škof premestil g. Viktorja Berceta, kaplana v Postojni, v Vodice v dekaniji Hrušica. Mladega duhovnika, ki je bil med ljudstvom zelo priljubljen, so zatožili, da se preveč briga za mladino; oblastva so se postavila na stališče, da ima edino fašistično učiteljsvo pravico do vzgoje otrok. — V Postojno je prišel iz Vodice g. Placid Sancin.

— Pri trdovratnem zaprtju, napetosti v telesu, preoblicili želodčne kisline, glavobolu, razdraženosti, tesnobnosti, splošnem slabopocutju in utrujenosti pospeši naravana »Franz-Josef«-grenčica brez napora in bolečin lahko izpraznenje črev vseh neobrabljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. — Najodličnejši zdravnik stoletja so vporabljali »Franz-Josef«-vodo z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih.

1. avgusta je bilo v Trstu 247.2997 stanovalcev z vojaštvom vred. Z omenjenimi izgoni bo številka še znatno padla. Za zimsko pomoč se delajo letos večje priprave ko v preteklih letih.

Tržaški tramvaj izkazuje letos 10% manj dohodkov kakor lani.

Tržaška trgovina je bila v letošnjem juliju za 15% slabša od lanskega julija.

V nemilost je prišel

V Rimu je bil aretiran Curdio Suckert-Malaparte, bivši ravnatelj turinskega lista »Stampa«. Malaparte je vodil list, ko je še bil v fašističnih rokah. Nedavno se je vrnil s potovanja po inozemstvu, odkoder je poslal svoje napol literarne pripjevke milanskemu »Corriere della Sera«. Obdolžen je, da je v inozemstvu agitiral proti fašizmu.

Kriv je vselej Slovenec (Za smeh in kratek čas)

V Ajdovščini je pred par tedni gorela Rizzatova žaga. Kot osumljena so zaprli dva čuvaja, ki eta imela službo tisto noč. Za smeh in kratek čas pa so zaprli tudi ajdovskega cerkvenika, češ da ni pravčasno zvonil plat zvona. Kdor pozna deželeki običaji, se mora smejeti. Seveda Italijani niso te krivice etorili iz nevednosti, ampak iščejo navideznega vroka, da bi cerkveniku vzel občinsko plačo, ga pripravili ob kruh in morda celo nastavili za cerkvenika kakega tujca, ki bo »pravčasno bil plat zvona«.

Tujcu so heloti

Enake pravice, enake dolžnosti, s to frazo so Italijani vpeljali svojo politiko v Julijski krajini.

Pri vodovodnih delih v Istri zaposlujejo po veliki večini delavstvo iz daljnih laških dežel, domačinov pa le malo. Vpeljali so pa še to razliko, da domačinom odkazujejo skrajno slabo plačano akordno delo, a Lahi so plačani od ure. Pri najbolj napornem in čez uro trajajočem delu vendar domačin zasluži povprečno 5 do 10 lir manj na dan kot laški dnevnicar. Pritoževati se bi utegnulo biti »protidržavno«. Vrhu tega je domačinom strogo prepovedano govoriti med sabo hrvaški. Če goja zalotijo, da se poslužuje materinega jezika, ga kar odslove z dela.

Drobiž izpred goriškega sodišča

Pred goriškim sodiščem so se morali zagovarjati radi tihotapstva na skrivnem 46letni Filip Kovač z Ledin pri Idriji in 24letna Marija Lapajne. Prvi je obdolžen, da je 13 letnega sina Franca, 8 letnega sina Filipa nagovarjal, naj utihotapi 20 kg moke iz Jugoslavije, in Lapajne je obdolžena, da je utihotapila iz Jugoslavije 10 kg moke. Kopač je bil obsojen na 45 lir globe in Lapajne na 225 lir globe. — Jugoslovanski državljani Ivan Janežič, star 29 let, je bil obsojen na 774 lir denarne kazni, ker je vtihotapil v Italijo kavo in saharin. Po razglasitvi rozsodbe je bil izpuščen iz zapora.

Karel Moser iz Orehovlja je bil obsojen na tri mesece ječe in na denarno kazen 3462 lir, ker je skrivaj kupal žganje. — 22letni Ivan Čehovin iz Stanjela je bil obsojen na 3493 lire denarne kazni, ker so našli pri njem 70 litrov žganja, ki ga ni naznanil oblastvom.

Najnovejši modeli dvokoles, otroških in igračnih vozilov, prevoznih tricikelov, motorjev in šivalnih strojev. Velika izbira — Najnižje cene — Ceniki franco.

Tribuna' F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozilov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Mussolinijeva poslanica črnim srajcam

Obletnica pohoda v Rim

Rim, 29. oktobra. Prinašamo besedilo poslanice, ki jo je Mussolini naslovil na črne srajce in ki se je prebrala 28. t. m. v vseh mestih Italije ob priliki XII. obletnice pohoda v Rim:

Črne srajce vse Italije! Enajsto leto režima se zaključuje z impozantnim aktivom del in dogodkov: vi ste jim sledili dan za dnem. Eden izmed njih, polet po zraku ob priliki 10letnice fašizma, pomeni revolucijo na nebu in na Oceanu, ki smo ga dvakrat preleteli. To je bil dokaz čudovitega poguma, ki navdihuje novo pokolenje fašizma.

Nauki in ideje, proti katerim se je dvignil fašizem od marca 1919 naprej, se umikajo in so kapitulirale pred nami. V Italiji je celo spomin nanje izbrisan. Italijansko ljudstvo se je zbralo in se zbira nadalje okoli idej in dejstev liktorskega svežnja. S požrtvovalnostjo in disciplino prenaša alabe čase. Mladina ne kloni duha in je bojevita.

Praznik češkoslovaške republike

Ljubljana, 29. oktobra.

Ze vsa leta po vojni smo vajeni, da z brati Čehi skupno proslavimo praznik osvoboditve češkega naroda. Njihov praznik je naš praznik. Izmed vseh slovanskih narodov so nam Čehi najbližji, ker smo z njimi pač imeli največ stikov, ko smo še živeli skupaj v isti nam neprijazni in tuji državi. Zato je tudi letošnji praznik naših bratov Čehov združiti vsa bratska srca v eni sami želji: da bi i mi i bratje Čehi tudi v bodoče delovali zmerom skupaj, složno, prijateljsko, v blagor obeh držav.

Proslava 15letnice češkoslovaške republike se je vršila v Ljubljani v petek zvečer v veliki dvorani Uniona. Proslavo je priredila jugoslovanska češkoslovaška liga, ki tako v odlični meri skrbi za še prisrčnejšo poglabitev stikov med obema narodoma. Proslavo, združeno z lepo uspelim koncertom, so obiskali najodličnejši predstavniki naših državnih oblasti, domala vse konzularni zbor, češka kolonija ter drugo občinstvo. Dvorana je bila popolnoma zasedena. Koncertni oder je bil v zelenju, sredi katerega je stal kip T. Masaryka, predsednika češkoslovaške republike. Med zelenjem se je vilo več jugoslovanskih in češkoslovaških zastav, Masarykov kip pa je bil obdan z zlatim vencem.

Koncertni program, zelo pester in posrečen, je izvedel pomnoženi operni orkester, ki ga je spretno vodil g. ravnatelj Mirko Polič. Sodelovala je tudi

Od bolečine k ugodju

Brez ozira kakšnega izvora je bolečina. Vam Aspirin tablete hipoma vrnejo ugodje. Vzemite jih brez skrbi! Pri nakupu pazite na Bayerjev križ. Ima ga vsak omot in vsaka tableta.

V. v. Jugla k. d. Zagreb, Capova 32. Oglas je registr. pod št. 3407 od št. 11. 1933.

močna po našem zaupanju in pripravljena na vsak klic, da sprejme nase tudi največje žrtve. Črne srajce vse Italije! Gre mo v dvanajsto leto revolucije z nezmanjšanim ognjem, navdušenjem in voljo, ki je bolj odločna nego kdajkoli poprej. Revolucija bo na pragu dvanajstega leta napravila zopet korak naprej s tem, da bo ustvarila nove institucije, da se uredijo gospodarske sile in da se spravijo v sklad s potrebami naroda. Mi napredujemo korak za korakom, brez stranpotov in obotavljanja, sledeč rimskemu zgledu in mi nujamo svetu primer, kateremu ni podobnega v zgodovini, primer građeje revolucije, ki se nadaljuje, razvija in krepi, in predstavljamo vsakdanje novo ustvarjanje duha in volje naroda.

Črne srajce Italije! Ob zarji dvanajstega leta revolucije je naša naloga še bolj resna, zakaj fašistična revolucija ni samo dika in ponos Italije, ampak tudi geolo in nada vsega sveta. A noil!

operna pevka Thierry-Kavčnikova ter novi slovenski tenor Ivan Franci. Slavnostni govor na proslavi je imel predsednik jugoslovansko-češkoslovaške lige g. dr. Egon Starč. V svojem govoru je orisal pomen češkoslovaškega narodnega in državnega praznika, ob katerem se zlasti spominjamo vseh dobrin, ki jih je prineslo osvobojenje ne samo bratom Čehom, marveč tudi nam Jugoslovanom. Ob koncu govora je govornik vzkliknil predsedniku T. Masaryku in kralju Aleksandru. Orkester je nato odigral obe državni himni, potem pa je gospa Thierry-Kavčnikova odpla prizor iz Smetanove »Libuše«, kjer Libuša prorokuje češkemu narodu po slavni preteklosti tudi slavno bodočnost.

Proslava sama je znova v odlični meri dokazala, da nam bratska vzajemnost ni samo lepo zvečne beseda, marveč živo dejstvo, ki smo ga vsak čas pripravljivi podkrepiti z dejanji.

Drugi dan, v soboto, na sam praznik obletnice češkoslovaške republike, je priredil ljubljanski češkoslovaški konzul g. ing. Sevič v prostorih konzulata recepcijo za povabljene goste. Ob tej priliki so se na konzulatu znova zbrali najodličnejši predstavniki naših oblasti in korporacij, ki so po vrsti čestitali g. konzulu k lepemu prazniku in 15letnemu jubileju bratske republike. Med drugimi smo na recepciji opazili g. knezskofa dr. Gregorija Rožmana, divizionarja generala Cukavca, bana dr. Marušiča in druge odlične osebnosti.

Ne nosi brade v Italijo!

Reka, oktobra. Z Goriškega poročajo o zanimivem dogodku: V Dornbergu živi star mož, ki mu ni do mode m lepote, pa nosi dolge lase in brado. Šaljivci so mu vzdeli, da je naredil obljubo, da se ne bo strigel in bril, dokler bodo Italijani na Slovenskem. Ta reč je prišla tudi županstvu na ušesa. Župan (podest) je moža poklical k sebi v pisarno in ga z očetovsko resnobo vprašal, zakaj se ne brje. Mož je začuden nad nenavadnim občinskim poslovanjem skomignil z rameni, a v tem trenutku je že tajnik zgrabil častljivo brado in jo s škarjami prestrigel na dvoje. Da ne bi bil kak slab omen...

Pod sumom protidržavnega rovarjenja so okrog 8. oktobra pozapri več fantov okoli Tolmina.

Nekoliko prelin gospod je bil...

Tretjo obletnico ustanovitve Mladinskih fašjev so v Ajdovščini dne 8. oktobra končali z mačkom. Ko so v sprevidu nesli svoj »Labaroc« (prapor) po trgu, se neki fin gospod ni odkril. Prihajal je z lova, v desnici je držal puško, v levici pa psa na vrvi. Registralni uradnik Trentadue je skočil in gospodu prismolil klobuto. Gospod je nenadoma nastavlil fašistu puško na prsa. Priskočili so drugi in ju ločili. Gospod je moral biti vsekakor visokostoječa oseba, kajti njega niso aretirali, marveč napadalec, med njimi g. Trentadue, baje tudi dva orožnika... Ta gospod je bil letalski častnik in osebn pilot vojvode D'Aosta. Kaj, ko bi bil Slovenec? Koliko let bi mu prisodili?

V Trstu vse navzdol

Vedno navzdol gre s tržaškim prometom. Pro-met septembra meseca je bil lani 254.417 ton, letos pa 235.070 ton. V celi dobi 9 mesecev je bilo lani prometa 2.590.542 ton, letos pa 2.198.661 ton. Upadek znaša torej 15%. Primerno tem odstotkom raste tudi beda prebivalstva. Oblastvo je v zadnjih mesecih začelo z velikopoteznim izganjanjem brezposelnih privandrancev, ki se iz starih provinc Italije še vedno zatekajo v Trst kot neko malo Ameriko, kar pa že davno ni več. Po računih

Mariborske nedeljske vesti

Maribor, 29. oktobra. 15. obletnico osvobojenja bratskega češkoslovaškega naroda smo tudi v Mariboru proslavili na svečan in prazničen način. Včeraj zvečer je bila v gledališču slavnostna predstava znane K. Capekove kolektivne drame R. U. R. v režiji J. Koviča. Pred predstavo, ki se je udeležilo številno občinstvo, ki je gledališče čisto zasedlo, je orkester izvajal češkoslovaško narodno himno, ki so jo navzoči sprejeli z živahnim aplavzom. Danes ob desetih dopoldne pa je bila oficijelna proslava v Narodnem domu z bogatim sporedom. Poleg šolske mladine in polnoštevilne udeležbe tukajšnje češkoslovaške kolonije so bili navzoči vsi vidnejši predstavniki mariborskega javnega življenja. V središču celotnega sporeda, ki je obsegal med drugimi izvajanje narodnih himen po tukajšnji vojaški godbi ter nastop solista Faganelija in odlično izvežbanega okteta mariborskih srednjih šol, je bila globoko zajeta in živahno podana slavnostna beseda predsednika tukajšnje JČ lige vpk. min. dr. Vekoslav Kuko v oca, ki so jo navzoči sprejeli s toplim in zanosnim odobravanjem.

VELIKE TATVINE V VAGONIH

so se izvršile na postajališču na Teznu, kjer se ranžirajo osebni vlaki. Iz vozov prvega in drugega razreda so bile pokradene zavese, ki je vsaka vredna 140 Din. Naprej so neznani tatovi odnesli 54 zavese, naslednjega dne pa so zopet ponovili obisk ter odnesli 27 zavese. Skupna škoda znaša preko 10000 Din. Tatvino so opazili na kolodvoru pri ranžiranju vagonov. Takoj so bili obveščeni tezenski orožniki, ki so pričeli z energično preiskavo. Izvršenih je bilo nekaj hišnih preiskav tudi v Mariboru. Tatovom so že na sledu, v intereseu preiskave se pa podrobnosti še ne objavijo.

ŠTIRI URE RAZPET NA DESKI.

Jožef P., ki so ga v noči od sobote aretirali skupno z njegovim tovarišem Rupertom K. radi razgrajanja v neki gostilni (razbila sta šipe na petih oknih) bo prihodnje gotovo ponižnejši, kadar ga spravijo v policijske zapore. Pri Grafu je namreč dobesedno podivil, da ga je petero stražnikov z največjo muko ukrotilo. Pri tem so dobili krotitelji od besnečega marsikatero krepko s petjo in nojo, predno so ga obvladali. Ker ni dal miru, so ga morali privezati na desko, ki jo imajo pripravljeno za take razgrajče. P. sprva tudi na deski ni dal miru ter je kričal in zmerjal na vse pretege. Polagoma pa je začela deska le kazati svojo moč. Štiri ure razpetja na deski so trdovratneža ukrotile in tako omečale, da je začel mlo prositi, naj ga odvežejo. Potem je bil čisto miren in krotek.

Na pota planincev, smučarjev in plavačev

O rekordih, prireditvah in telesni vzgoji

Znameniti publicist Egon Erwin Kisch je karikiral našo soprotno bodočnost takole: v areni bodo stali samo še zamoreci in drugi pisani kolonijci, njih beli gospodarji pa bodo sedeli na tribunah in bodo gledali, debatirali in ploskali. To naj bi bil uspeh sportnega pokreta 20. stol! Pri mnogih narodih so že pred leti pričeli borbo proti izkoriščanju sporta v pridobitne namene in na čelo tej borbi so se postavili baš oni možje, ki imajo za evropski sport največje zasluge. Da omenimo samo dva: ustanovitelja modernih olimpijskih iger Pierre de Coubertina in voditelja nemškega sporta dr. Carla Diema.

Primer ameriškega podjetnika Tek Richarda, ki je tekom treh let zaslužil na račun sportnih prireditvev okrog 400 milijonov dolarjev, ni osamljen; s sportnim izkoriščanjem so okužene vse države in na mesto telesne vzgoje, ki je edini pravi smoter sporta, imamo sportne prireditve, ki so pogosto bližje cirkusu kakor plemeniti tekmi. Ideja sporta je potisnjena v ozadje, zakaj interesi sportne javnosti se sučejo samo krog rekordov in senzacij.

Tako je zunaj v svetu, pa tudi pri nas Slovenceh ne moremo govoriti o zdravi sportni orientaciji. Zdi se, da naše sportne organizacije nimajo programa in če ga imajo, ne kažejo dovolj volje, da bi ga uresničili. Zelo značilno je, da bi lahko na prste prešteli vsa sportna predavanja, ki so se vršila tekom zadnjih let v Ljubljani, dalje je tudi značilno, da se sportna kritika izživlja le v poročilih javnih prireditvev. Kljub temu, da se o sportu zelo veliko govori in piše, se mi zdi danes najaktualnejše vprašanje: kaj hočemo in čemu delamo? Za dobre rezultate v plavanju ali v smučanju gotovo ne! Rekordov smo veseli, ker so nam dokaz dobre rase in borbenih ljudi, ker so nam v ponos doma in v svetu — seveda nam niso cilj. Tudi za zanimive prireditve ne delamo. Le-te posečamo, ker nas zanimajo borbe — in jih podpiramo, ker vemo, da moramo sport podpirati. Vendar sport in ne sportne prireditve.

Kaj je torej namen sporta — ali bolje, sportne organizacije? Njen namen je, da organizira ljudi in jim nudi priliko, da se krepijo in razvedrijo v sportnih vajah. Čim več ljudi ima sportna organizacija, tem bolj je družbi koristna. Naloga sportne organizacije je torej, da zbira prijatelje sporta in

jim preskrbi igrišča in plavališča, telovadnice in smučke — in če mogoče, tudi sportne učitelje. Svoje članstvo mora sportna organizacija vzgajati v zdrave, odporne in plemenite ljudi. In sicer s sportnimi treningi, s predavanji in s tekmami, do katerih pa nimajo pravice le najspodobnejši, temveč tudi začetniki in manj sposobni. Nadaljna naloga sportne organizacije in morda najvažnejša pa je populariziranje sporta. Neomajno dejstvo je, da nudi pametna sportna vzgoja toliko moralnih in zdravstvenih dobrin, da mora biti sportnim organizacijam, kakor tudi sportnim častnikarjem najvišji cilj. V tem smislu so slovenski voditelji sporta vse premalo aktivni.

Ko so dr. C. Diemu v nekem sportnem seminarju predlagali, da bi razpravljali o svetovnem prvenstvu Maksa Schmelinga, je zamahnil z roko in dejal: »Gospodje, to ni važno, govorili bomo raje o tem, kako bi preskrbeli mladino s sportnimi igrišči.« Tako bi morali biti usmerjeni tudi naši sportniki in uspeh ne bo izostal. To nam dokazuje Zimsko-sportna zveza, ki je z nešteti predavanji, s propagando in s tečajmi popularizirala smučanje. V enaki meri Slov. planinsko društvo, ki je deset tisočim pokazalo pot v planine. Po isti metodi je delala tudi plavalna sekcija SK Ilirije, ki je z mladinskimi tečaji in s požrtvovalno propagando popularizirala plavalni sport v Ljubljani — in po danih možnostih tudi na deleži. Te tri organizacije so delale na široko in vendar (ali pa baš za to) so vzgojile tudi smučarje, alpiniste in plavače, na katere smo ob vsakih tekmah in priložnostih ponosni. Dejstvo, da se je pod vodstvom »Ilirijev« navadilo letos 400 otrok plavanja, ni manj pomembno kakor drugo, da so ilirijanski plavači postavili letos 17 novih državnih rekordov!

Povsem točno je, da rabi vsaka sportna ednica za vzdrževanje igrišč, za nakup opreme, za potovanja svojih tekmovalcev itd., veliko denarja in tudi točno je, da so javne prireditve skoraj edini vir dohodkov. Vendar je zgrešeno, ako vidi sportna organizacija svoj višek v tem, da ima 11 prvovrstnih igralcev in do zadnjega zasedene tribune. Tudi to je potrebno, sportni ideal pa je na drugi strani: da bi videli na zelenih tratih ali na belih poljanah tudi one tisoče, ki so za enkrat še samo gledalci.

Hripa pri človeku, podlasci in prašiču

Pri nas se navadno hripa pojavlja v milejši obliki. Le tu pa tam postane nevarna, ako se bolnik ne pazi pravočasno.

Lansko leto se je hripa pojavila najprej v Zdrženih državah, in sicer decembra meseca. Januarja 1933 je prišla na višek. Zveza narodov je sestavila poročilo o razsajanju te bolezni. Po teh podatkih je bila hripa lansko leto najhujša pozimi 1928/29. Za njo je zbolelo 509.000 ljudi, v zimi 1928/29 pa kar 1.300.000. V vmesnih letih je bila hripa veliko milejša, ker je zbolelo za njo samo 47.000 ljudi. V teh letih je začela razsajati hripa že meseca septembra, torej prej kakor hripa v letu 1928. Tega leta se je pričela hripa v Kaliforniji. Lansko leto se je na Angleškem hripa pojavila v drugi polovici decembra, to je 5 tednov poprej kakor leta 1928. Kakor se morda bravci še spominjajo, je prav na Angleškem zahtevala lansko leto največ žrtve, to je nič manj kakor 12.041. Pustošila je z isto silo, kakor leta 1919. Višek je dosegla proti koncu januarja. Najprej se je pojavila v Glasgowu, kjer je umrlo v prvem tednu decembra 7 Angležev, v drugem 28, v tretjem 86 in v zadnjem 1090. Nato je prešla na Irsko in pozneje v Nemčijo, na Dansko, Českoslovaško, Švico, Madjarsko in Španijo. Pojavila se je tudi v Tripolisu, na Japonskem, v Šanghaju. Smrtonosna je bila v prvi vrsti na Angleškem, medtem ko je bil v drugih državah njen potek milejši.

V »The Lancet« so Wilson Smith, C. H. Andrews in P. Laidlaw priobčili zanimivo poročilo o odkritju »virusa« pri bolnih za hripo. Znanstveniki so vzeli virus pri bolniku in ga prenesli na razne živali z injekcijo. Najbolj so uspeli poskusi z injekcijo tekočine z virusom na podlasci. Že leta 1918 sta C. Nicolle in Lebaillly domnevala, da povzročata hripo virus, ki se da filtrirati. Toda prej-

šnjim raziskovalcem se ni posrečilo najti živali, na kateri bi lahko svoje ugotovitve dokazali.

Ko je Wilson Smith vcepil poglasci virusa, je žival v treh dneh zbolela in pokazali so se tipični znaki te bolezni. Pri cepljeni živali se začne po dveh dneh temperatura dvigati, nakar tretji in četrti dan zopet pade, četrti ali peti dan pa se zopet dvigne, šesti ali naslednji dan pade zopet na normalo. Žival je v času, ko se začne temperatura dvigati, apatična, noče jesti in kaže znake, kakor da trpi njeno mišičevje. Četrti dan se pojavi katar. Oči se pričnejo solziti, iz nosa se izločuje sluzasta tekočina. Nato nastopi kašelj. Po 10 dneh vsi ti znaki zginejo in z njo bolezen. Poizkuse so napravili na 64 živalih, izmed teh ni nobena poginila. Nekatere živali so zaklali v času bolezni in pokazalo se je, da so bila napadena nekolično tudi pljuča, medtem ko so bile obisti in kri nedotaknjene.

Shope je v letu 1931/32 opazil hripo tudi na prašičih.

Ugotovil je, da povzročata hripo na prašiču virus in B. (bacil) haemophilus influenzae (suše). Če je vcepil prašiču samo virusa, je samo lahko obolel; če mu je vcepil bacil, pa sploh ni obolel. Ko so vcepili prašiči virus, je prav tako obolela kakor tedaj, ko so jo vcepili virus človeške hripe. B. influenzae suis pa ni povzročil nikakih posledic, čeprav vcepjen za virusom.

Po vseh teh poizkusih, ki so jih izvršili zdravniki na živalih, so prišli do trdnega sklepa, da povzroči hripo virus. Infekcija s tem virusom olajša novo okuženje z vidnimi bakterijami, ki potem lahko bolezen komplicirajo. Zdravniki bodo svoja raziskovanja še izpopolnili, kakor hitro jim bi hripa zopet dala priložnost.

Skofova beseda je zalegla

V pristanišču Port of Spain na otoku Trinidad v Zapadni Indiji so trgovci s kakavom sklenili, da potopijo velike količine kakava v morje. Ko je tamkajšnji škof Pij Dowling zvedel za to, je priobčil odločen protest proti uničenju tega dragocnega živila. Skofov protest je podprl tamkajšnji tisk in trgovci so se prestrašili. Njihova organizacija je sporočila županu, da bo rajši razdelila kakao med revno prebivalstvo. To se je seveda razveselilo skofove odločnosti.

Lepo spričevalo Hitlerjevi Nemčiji

Glavno ravnateljstvo danskih pošt je izdalo ukaz, naj se pošiljke, namenjene iz Danske na Českoslovaško in v Avstrijo ne pošiljajo več skozi Nemčijo, temveč čez Gdinjo in Poljsko. Danska je namreč ugotovila, da se je mnogo pošilk, ki so bile odpravljene skozi Nemčijo, zgubilo, druge so bile zopet odprte. Pošta za Francijo pojde odslej čez Esbjerg po morju.

Ženska bolezen tudi v Afriki

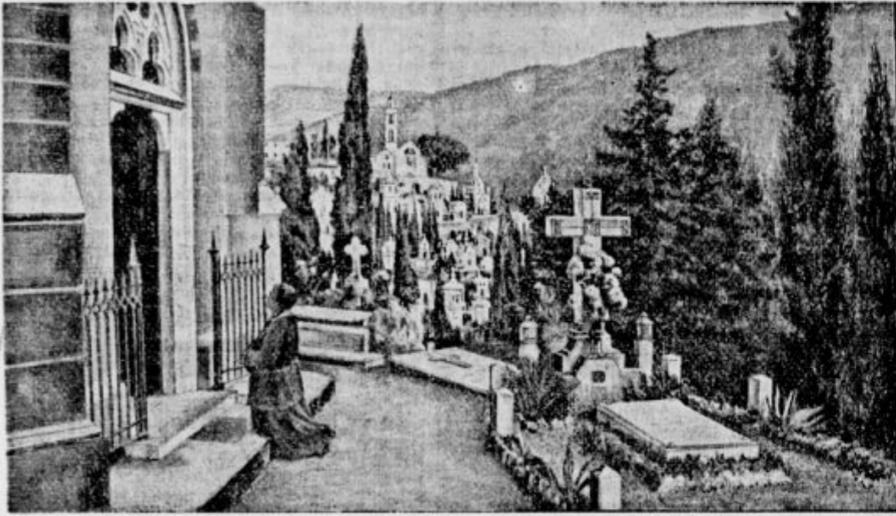
V Daressalanu v Tanganjiki, to je nekdanji nemški koloniji v vzhodni Afriki, se je te dni pripetil zanimiv dogodek. Ob jezeru Viktorija so priredili kmetijsko razstavo, ki naj bi bila v pouk kmetu. Poleg razstave je bilo treba domačemu ljudstvu dati tudi kaj zabave. Da bo drugič rajši prišlo na podobne prireditve. Na prvi razstavi so hoteli pozabavati goste s kinematografom. Črnci so šli tudi v kino, čeprav so se dolgo branili. Ko so se pokazale na platnu prve slike, se je nenadoma

Po smrti g. Patela bo po vsej verjetnosti imenovan za predsednika vseindijskega kongresa Suha Chandra Bose, ki nam ga kaže naša podoba.

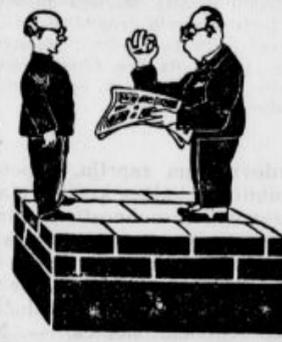
zaslišal divji krik in črnci so se razbežali. — Na drugem koncu razstave so pa bolj poznali dušo domačega prebivalstva in so zato prebivalstvu pripravili čisto drugačno zabavo. Priredili so tekmo najlepših deklet in žene. Okoli 500 borec — črncev je prišlo iz oddaljenih krajev pod poveljstvom svojih glavarjev in z občudovanjem zrla na dekleta in žene. Moderna bolezen ženskih tekem je torej zašla tudi v primitivne kraje v daljni Afriki.

Jamica tiha, kofiček miru . . .

Devocionalije, križe, kipe, rožne vence, svetinje, nastavke, kropivčke na kamnu in lesu itd. v veliki izbiri do najfinejše kvalitete v prodajalni H. NIČMAN Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2 Cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

Debele
luskinaste otrobe
kupite najceneje pri trvdki
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.
Inserirajte v
Ponedeljskem
Slovcu

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLIŠEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, materijal brezhiben, cene so umerjene, dobava točna
Telefon 2992

Ivan Albrecht:

Mimogrede

Dragi!

Bog ve, kje danes še cveto rože. Človek hodi kakor izgubljenec iz dneva v dan, s clovek na cesto, iz prahu v prah in zaman išče zelene oaze. Vse je tako strupeno sivo in porušeno, da človeka zebe, ko se ozira okrog sebe.

Le kam gremo, kljuje včasih misel. Zdi se mi pa, da bi mogel biti božji izvoljenec, kdor bi znal dati odgovor.

Kljub vsemu hrupu in napredku drvimo nazaj, drvimo s silo in naglico, ki stalno naraščata. Zažrlji smo se v materijo in klečimo pred njo in jo malikujemo, duha pa smo zavrgli. Ali ne čuti tega ves svet, ki se v krčih vije od bolečin. Poti nazaj pa ni mogoče najti in je ni. Duh se je obrnil od nas in smo kakor sence brez vsebine.

In vendar se človeško bitje v svojem najglobljem, najbolj skritem jedru upira misli na propast! Saj vendar kljuje življenje vespovsod, saj sije sonce in ogreva milijone src, saj nudi zemlja v izobilju vsega, česar koli je treba človeku in slednjemu žitju, čemu potem mati ne dovoli, da bi živel njen otrok? Zakaj sin zavre ali celo ubije očeta, ki se je leta in leta pehal in mučil zanj? In zakaj ne smejo tisti, ki delajo, uživati sadov svojega truda? Kako da stroj, najsmilnejša tvorba človekove stvariteljske sile, ne sme lajšati in lepšati življenja brezimnim množicam, zakar je bil zamišljen, ampak mora redkim posameznikom služiti kot orodje za tlačenje in zaslužnjevanje brezumnih množic?

Misel trka in išče odgovora, človek tava okrog

in gleda in posluša. Iz sivine včasih odmevajo besede o delu, lepe, veličastne in vzvišene besede. Ali glej, zgodi se, da najbolj veličastno govore o delu tisti, ki ga ne poznajo in še svoj živ dan niso delali! Oni, ki se od zore do mraka krive v delu za svoj bore kruh, ga preklinjajo, tisti pa, ki se v trumah pehajo križem za delom, ga ne najdejo. Tako ni dobro niti enemu niti drugemu, razen morda njim, ki vzvišeno in veličastno govore; pa še te muči skrbi, kaj bo z njimi, ako se množice nekoč naveličajo vzvišenih, lepih in veličastnih besedi.

Človek sem in mislim, da govorim popolnoma človeško pravilno, ako pravim, da je edini izhod iz te smrtne sivine samo božja iskra v človeku. — ljubezen. ljubezen, dragi, tista velika in nesebična, ki je vedno pripravljena samo sebe darovati, vedno žareti, svetiliti in ogrevati, ljubezen, ki celo v smrti sami izvova oživi. To je treba razpaliti v sebi in prenesti v vsa srca, pa bo zopet toplo na svetu in se bo strupena sivina umaknila zelenju in cvetju, ki ga bo za vse dovolj.

V globini duše me prešinja to spoznanje in vem, da se bom odslej ravnal po njem, kakor sem resnično

Tvoj
zvesti prijatelj
Luka Pokljukar.

To je eno izmed mnogih pisem, kakršna mi je pisal prijatelj Luka, ko ga je — kakor pravimo tako bolj po domače — življenje malo »pritisnilo«. Včasih sva se tudi srečavala in modrovala. Trda mi je predla, kruh je dandanes tako visoko navezan, in Luka je bil marsikdaj (oprostite vsakdanjo besedo!) tudi lačen. In sva se skupaj po-

krepčala, kadar je bilo mogoče. Prijatelja vendar ni mogoče gledati lačnega, naj visi kruh še tako visoko. Iztegneš se in v skoku upogneš vejo. Če ni hlebec, je vsaj mrvica! In prijatelj Luka je bil vselej vesel, češ:

»Da, samo v nesebični ljubezni je rešitev.«

Ko mi je nato za nekaj časa izginil izpred oči, sem bil prepričan, da se kje v samotni pripravlja na veliko poslanstvo. Večkrat sem se v tistem pričakovanju veselil trenutka, ko bo stopil kakor drugi Janez Krstnik na plan. Kdo ve, kaj vse lahko tiči v človeku . . .

In ti ga pred dnevi srečam, skoraj bi ga ne bil spoznal, tako je bil pomlajen in preroben. V gumbnici cvet, na obrazu milostno zadovoljen smehljaj, v očeh samozavesten plamen; moj Bog, ali je to res prijatelj Luka?

Res je.

»Pozdravljen!« stopim k njemu in mu hočem kakor po navadi seči v roko, on pa prezre kretnjo in se vrljudo nasmehe.

»O, živijo! Kako pa ti?«

Glas prihaja kakor iz gramofona.

»Tako, tako,« pravim. »saj si lahko misliš.

»Malo slabše, pa bi bilo dovolj za pogin, malo boljše, pa še zmeraj preslabo za življenje.«

»Oh, ti si torej še zmeraj stari fantazist,« se zasmee prijatelj in me potegne s seboj in govori in pripoveduje. In kakor je besedi obilo, ni niti ene o ljubezni vmes. Pa mi uide (jaz sem namreč zmeraj silna neroda in od rojstva obremenjen z grehom, ki mu je ime — odkrita beseda) in bleknem, češ:

»In kako misliš zdaj o ljubezni, o tisti nesebični, vse obsegajoči?«

»Tepec,« me prekine prijatelj, »kaj te res še ni srečala pamet in ne veš, da je prva in edina

ljubezen, začetek in konec polno, mastno korito! Jaz ga že imam, drugo mi pa ni nič mar!«

Pravi in si nazgje dišečo havano. Potem:

»Če te je volja, stopiva na požirek jeruzalemea —«

Nak, ni me volja. Dva požirka bi ga in tri in še več, toda, kaj bi potem povedal prijatelju! — Lahko bi se na vsem lepem znašel med štirimi golimi stenami in bi mi stal pred vrati mož postave za varuha.

Niš jeruzalemea, rajši ne, ko sem že itak od rojstva neroda! Kar brž domovi! Pije naj prijatelj Luka Pokljukar, ki ima korito in ve, kam lahko leže. —

Jaz ga nimam in ga ne iščem, sem zadovoljen tako, le pisem, takih pisem ne bom več prebiral, nikoli več, kjer pa bom slišal govoriti o ljubezni, bom pobegnul.

Oj, Bog ve, ako bom res storil tako! Človek pride na svet s tolikimi napakami obremenjen, da nemara vse življenje niti najvažnejših ne spozna; otrsti pa se je vsake težkosti, nepopisno težko. Zato se mi zdi najbolj verjetno, da bom hodil, kakor sem začel. Noge so že vajene in tako je najbolj prav.

Nazadnje je morda še največ vredno, če ostane človek vse žive dni otrok in se le včasih, v trenutkih najtišje samote, vzlic vsem brigam in stiskam prav iz srca nasmeje svoji otroški lahkovernosti. Vse druge je le tako mimogrede.

Verjemite mi ali ne! Cesa naj pa še iščem na svetu, ako bi mi kdaj vzel iz duše najlepše in najsvetejše: Biti otrok?

In otrok najbolj verjame in ljubezen in sončni smeh.

Jaz tudi, pa naj me obdaja še taka egiptovska tema . . .